

Asia: VN/26596/2025

Lausuntopyyntö; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (raskaus- ja perhevapaasyrjintä)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 8 §:n muuttamista

Erikoiskaupan liitto suhtautuu kriittisesti siihen, että määräaikaisuus, vanhemmuus ja perhehuoltovelvollisuus tuodaan syrjintäperusteina aiempaa näkyvämmiin esiin ilman, että samalla selkeästi rajataan, milloin työsuhteen päättymisen perustuu hyväksyttäviin liiketoiminnallisiin syihin.

Erikois kaupassa määräaikaiset työsuhteet ovat keskeinen ja välttämätön osa toimintaa kausiluonteisuuden, kysyntävaihteluiden ja aukioloaikojen vuoksi. Nyt ehdotettu sääntely luo riskin siitä, että jokainen määräaikaisen työsuhteen päättymisen raskauden tai perhevapaailmoituksen jälkeen tulkitaan lähtökohtaisesti syrjintäepäilyksi, vaikka työsuhteen päättymiselle olisi täysin hyväksyttävät toiminnalliset perusteet.

Erikoiskaupan liitto katsoo, että esitys heikentää työnantajien oikeusvarmuutta ja saattaa käytännössä johtaa rekrytointi- ja määräaikaisuus päätösten varovaisuuteen, mikä voi heikentää erityisesti nuorten ja perhevapailla olevien henkilöiden työllistymismahdollisuuksia – vastoin esityksen tavoitetta.

Vuokratyöhön liittyvän hyvitysvastuun laajentaminen käyttäjäyrityksiin on erikoiskaupan näkökulmasta ongelmallinen. Vastuunjako vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen välillä jää edelleen epäselväksi, ja sääntely voi johtaa tilanteisiin, joissa käyttäjäyritys vastaa seikoista, joihin sillä ei tosiasiallisesti ole ollut vaikutusmahdollisuutta.

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 10 §:n muuttamista

Erikoiskaupan liitto suhtautuu varauksellisesti ehdotettuun automaattiseen selvityselvollisuuteen määräaikaisuuden päättyessä. Vaikka tavoitteena on syrjinnän ennaltaehkäisy, selvollisuus lisää työnantajien hallinnollista taakkaa erityisesti pienissä yrityksissä, joissa määräaikaistuuksia päättyy säännöllisesti esimerkiksi sesonkien vaihtuessa.

Selvityselvollisuus kaikissa tilanteissa, joissa työntekijä on ilmoittanut raskaudesta tai perheenhuoltovelvollisuudesta, kääntää tosiasiallisesti todistustaakkaa työnantajalle ja luo oletuksen syrjinnästä ilman konkreettista perustetta. Tämä ei ole oikeasuhtaista sääntelyä.

Erikoiskaupan liitto katsoo, että selvityselvollisuus tulisi rajata vain tilanteisiin, joissa on objektiivisesti arvioitavissa olevia viitteitä syrjinnästä, eikä säätää sitä automaattiseksi selvollisuudeksi kaikissa määräaikaistuuksien päättymistilanteissa. Nykyinen esitys on omiaan lisäämään ristiriitoja ja hallinnollisia kustannuksia ilman näyttöä syrjinnän todellisesta vähenemisestä.

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 12 §:n muuttamista

Erikoiskaupan liitto suhtautuu varauksellisesti kanneajojen pidentämiseen ja kanneajan kulumisen keskeyttämiseen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsittelyn ajaksi. Vaikka työntekijän oikeussuojaa on tärkeää vahvistaa, esitetty malli pidentää huomattavasti aikaa, jonka kuluessa yritykset elävät epävarmuudessa mahdollisista vaatimuksista.

Yritysten näkökulmasta pidemmät ja keskeytyvät kanneajat kuitenkin lisäävät oikeudellista epävarmuutta ja pidentävät aikaa, jonka kuluessa mahdollisiin vaatimuksiin on varauduttava. Erikoiskaupan liitto korostaa, että muutoksen yhteydessä tulee huolehtia siitä, että yritykset saavat riittävän ajoissa tiedon vireillä olevista asioista ja että prosessien kokonaiskesto pysyy kohtuullisena.

Huomiot esityksen muuhun sisältöön

Erikoiskaupan liitto katsoo, että esityksen kokonaisuus painottuu yksipuolisesti työnantajajavelvoitteiden lisäämiseen ilman, että vaikutuksia yritysten toimintaedellytyksiin on arvioitu realistisesti. Esityksessä ei myöskään ole esitetty riittäviä vaihtoehtoisia keinoja, kuten ohjeistuksen, neuvonnan tai viranomaisvalvonnan kehittämistä, jotka voisivat puuttua syrjintään ilman laajaa hallinnollista lisätaakkaa.

Erikoiskaupan yrityskenttä koostuu suurelta osin pienistä ja keskisuurista yrityksistä, joissa henkilöstöhallinto on usein rajallista ja hallinnollisen taakan kasvu vaikuttaa suhteellisesti enemmän kuin suurissa organisaatioissa. Tämän vuoksi on tärkeää, että lainsäädännön täsmennykset ovat selkeitä, ennakoitavia ja käytännössä helposti sovellettavia.

Erikoiskaupan liitto pitää tärkeänä, että esityksen toimeenpanossa panostetaan selkeään viestintään, käytännön esimerkkeihin ja ohjeistukseen erityisesti pk-yrityksille. Näin voidaan

varmistaa, että lain tavoitteet toteutuvat tehokkaasti ilman tarpeetonta hallinnollista kuormitusta ja että tasa-arvo työelämässä vahvistuu kestäväällä tavalla.

Ropponen Jukka
Erikoiskaupan liitto Etu ry